

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.
Stane četrtletno: 1 S 50 g; letoletno: 6 S — g
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; letoletno: Din. 100.—

Skrbi „zlate“ Amerike.

Novi ameriški predsednik Franklin Roosevelt je z marcem nastopil svoje odgovorno mesto prvega državljana najmočnejše in najbogatejše države na svetu. Ob svojem nastopu je prevzel slabo politično in gospodarsko dediščino, že prvi dan je bil postavljen pred vprašanje, s katerim se danes bavi vsaka gospodarska edinica, v prvi vrsti pa države kot najmočnejše in najenotnejše gospodarske enote. V Evropo prihajajo vesti o veliki krizi ameriških bank, ki trpe zaradi silnega navala vlagateljev. Ena za drugo zapirajo svoje blagajne in poslovne prostore. Ista negotovost in nezaupanje se polašča ostalega gospodarstva in že se kažejo posledice tudi v drugih delih sveta.

Ameriškega ljudstva se je lotilo nezaupanje v lastno gospodarstvo in lastni denar — pojav, čigar usodne posledice se zamore preprečiti le z odločnimi ukrepi z najvišjega državnega mesta. Inozemstvo dviga svoje v Ameriki naloženo zlato, dolge vrste Amerikancev zahtevajo zamenjavo bankovcev v zlato. Že leta 1931 so se pojavile nerednosti v ameriškem bančnem gospodarstvu in čitali smo o propadlih ameriških bankah, katerih število je šlo v tisoče in katerih vloge so znašale stotine milijonov dolarjev. Tedaj je predsednik Hoover ustanovil posebno finančno družbo Refic, ki je z milijoni in milijoni dolarjev priskočila na pomoč bankam in že je izgledalo, da si bo ameriško bankarstvo po tem opomoglo. Sedaj pa sledijo drugi neredi in polomi in Roosevelt stoji s prvim dnevom nastopa svojega odgovornega mesta pred glavnim vprašanjem vse gospodarske krize: kako okrepiti oslabiljeno zaupanje ljudstva v ameriško gospodarstvo in ameriški denar.

Novi predsednik je takoj prepovedal izvoz zlata in srebra iz Amerike in nabiranje zlata na račun inozemstva. Vlada je proglasila neomejeno nadzorstvo nad zlatimi zakladi naroda in bančni moratorij za vse ameriške države (odlog plačevanja vlog). Kongres je bil sklican na izredno zasedanje in pričakovati je še nadaljnjih ukrepov v svrhu okrepitve omanjanih temeljev ameriškega narodnega gospodarstva.

Kod so poglavitni vzroki sedanjega gospodarskega poloma nekoč „zlate“ Amerike? V prvi vrsti je vzrok velika kriza ameriškega kmetarstva: V Ameriki se je svetovna agrarna kriza razbolela v najhujših ranah. Ameriško narodno gospodarstvo je utrpelo strahovite izgube že od jeseni leta 1929, ko so začele padati cene blaga na trgu. Poljski pridelki so danes brez vsake cene, ker je ameriški trg prenatrpan z žitom in surovinami, ker pač ameriški kmetar ne more več oskrbovati inozemstva s svojimi proizvodi. Iz istih razlogov je skrčena ameriška industrija na polovico svojega povojnega obsega. Brezposelnost je narastla na 12 milijonov delavcev, to je dobra četrtina vsega ameriškega delavstva. Žalostna je usoda brezposelnikov v državi brez soc. zavarovanja: vsi živijo v največji revščini, so brez strehe in kruha in večina se kladi po ulicah. Vse te razmere so dovedle Ameriko na rob propada.

Hoover je gradil v veri, da je gospodarska kriza le prehodnega značaja in da se prav kmalu vrne doba gospodarskega procvitanja, kot jo je Amerika doživela med in po vojno. Ustanovil je že imenovano finančno družbo v pomoč bankam, banke so zamogle zopet dajati posojila kmetarjem in financirati nakup stav-

bišč in gradnjo velikih stanovanjskih poslopij. Gospodarske razmere pa se niso izboljšale, državni zakladi so izkopneli, posojila kmetarjem in gradbenim družbam so zamrznila, vrednost farm in novih stavb je padla na polovico in tretjino nekdanje vrednosti. Hooverjeva kreditna politika se je izkazala kot napačna in je pripomogla do sedanjega poloma.

Roosevelt gleda položaj bistreje od svojega prednika in predvsem ne računa na kmalošnjo povrnitev gospodarskega procvita. Postavil je svoj gospodarski program na dva temelja: zviša naj se kupna moč občinstva in izboljša cene za agrarne pridelke. Povišani bodo v te svrhe davki na dohodke in dedščine, omogočena bo izvršitev državnih javnih del velikega obsega, država bo uvedla brezposelno zavarovanje, znižala bo obrestno mero, uravnovesila državni proračun, zavarovala minimalne cene agrarnih pridelkov in skušala doseči sporazum glede mednarodnih dolgov.

Morda bo pogumni novi predsednik s svojimi odločnimi ukrepi rešil nekoč tako bogato deželo pred socialno revolucijo. Njegov program se bistveno razlikuje od načel gospodarskega liberalizma, ki je glavno zlo sedanje krize in katerega propovednica je bila najprej Amerika. Da bi pri tem ostali svet ne prezrl, da bi popolni polom ameriškega go-

Zakaj to tako dobro diši - je pač **Kalhreiner**, ki ga uporablja danes že milijon avstrijskih gospodinj.

spodartva hkrati pomenil svetovno gospodarsko katastrofo!

Proti prevratnim načrtom hitlerjanstva in komunizma.

Dollfussova vlada je proglasila „malo“ diktaturo. — Omejena je svoboda tiska, prepovedana javna pol. zborovanja. — Krščansko-socialna stranka varuje resnično avstrijsko demokracijo.

Priti je moralo tako daleč. Valovi hitlerjanskega fašizma butajo vedno močnejše ob našo državo. Vodja avstrijskih nar. socialistov je na podlagi Hitlerjeve zmage v Nemčiji zahteval odstop sedanje vlade in takojšnji razpis novih volitev v državni zbor, katerim naj bi sledile v deželah deželnozborske volitve. Hitler je določil 200 rajhovskih agitatorjev, ki naj bi priredili po vseh krajih „Hitlerjeve misijone“ z namenom, da ponovijo njegovo zmago še v Avstriji. Obenem je bil razkrit tajni načrt nameravanega puča štajerskega Heimwehra proti sedanjemu vladi. Vlada je stala pred odločitvijo.

Slučaj ji je priskočil na pomoč: zaradi malenkostnih nesoglasij v državnem zboru so odstopili vsi trije njegovi predsedniki, nakar je postal dunajski parlament delanezmožen. Istočasno je podal Dollfuss formalno demisijo v roke zveznega prezidenta Miklasa, ki je nato potrdil sedanjo vlado kot predsedniški kabinet, ki lahko vlada zgolj na podlagi predsednikovega zaupanja brez ozira na državni zbor. Vlada je takoj izdala vrsto prisilnih odredb, s katerimi je omejila svobodo tiska in prepovedala javna politična zborovanja.

V vrstah opozicije se je dvignil vihar ogorčenja in očitkov, češ da hočejo kršč. socialci in Landbund teptati ustavo in osnovne svoboščine državljanov avstrijske republike. Med skrajno desničo nar. socialistov, velenemcev in socialistično levico je prišlo do tihega sporazuma in enotnosti v borbi proti

krščanskim socialcem. Socialdemokrati so zagrozili vladi z generalnim štrajkom, velenemci iščejo stikov z Hugenbergom in Papenom, nar. socialisti pozivajo Hitlerja, naj razreši spor v Avstriji v svoj prilog.

Danes še ni jasno, kako se bodo dogodki razvijali naprej. Vladni korak odobrava velika večina avstrijskega prebivalstva in tudi med pristaši opozicijskih strank ni čutiti močnega odpora. Od voditeljev avstrijske opozicije je odvisno nadaljno postopanje vlade, ki se zaenkrat giba strogo v okvirju postave in zakonov. Vlada hoče v najkrajšem času dati parlamentu priliko, da se izjavi v imenu ljudstva. Ta čas bo izkoristila, da izvede zakone gospodarskega značaja, med njimi zakon o zaposlitvi, zakon o sanaciji zveznih železnic, zakon o dolžnikih in upnikih, nadalje pripravlja nova pogajanja z inozemstvom, nov zakon o trgovskih in obrtnih koncesijah in o razmejitvi železniškega in avtobusnega prometa. Napoveduje tudi kmalošnjo reformo parlamenta ki je postala neobhodno potrebna.

Kršč. socialna stranka si je edina, da se ima boriti načelno in dosledno proti vsem fašistovskim poizkusom, zaradi tega ni govora o kakih dejanski, krščansko-socialni diktaturi. Nasprotno je vladni korak narekovan v obrambo resničnih demokratičnih pravic avstrijskega ljudstva proti vsem prevratnim načrtom. V interesu ohranitve miru v državi bi bilo želeto, da bi korak energičnega kanclerja dovedel do razčiščenja temnega političnega ozračja, ki visi nad našo državo.

Kako je v Nemčiji po volitvah. Hitlerjanci in nemški nacionalci slavijo svojo zmago pri zadnjih volitvah naprej. S pomočjo zasilne odredbe, ki v izjemnih slučajih dovoljuje poseganje v zasebne pravice posameznikov, so spremenili bivši komunistični Liebkechtov dom v dom politične policije, ki ima posebno nalogo, da zatira komunizem. Na vseh državnih in javnih poslopih cele države so razobesili hitlerjevske in črno-belo-rdeče zastave, tako tudi na berlinski borzi in državni banki. Po mestih zapirajo nacionalsocialisti židovske trgovine in socialistične, ter komunistične konzume, židom dovoljujejo izseljevanja iz Nemčije. V vseh nemških državah, kjer so pri volitvah dobili nar. socialisti večino ali postali najmočnejša stranka, so postavljeni državni komisarji, ki so neposredno podrejeni državnemu ministru. Tako je bil pred kratkim imenovan general Epp, voditelj hitlerjevskih napadalnih čet, za bavarskega komisarja in enako imenovanje pričakujejo v teh dneh za Badensko in Württembergsko. Državni zbor bo sklican za 2. in 3. aprila. Hitler bo zahteval od novega državnega zbora večja pooblastila, ki bodo prekoračila meje sedanje državne ustave. Ker rabi za spremembo ustave dvetretjinsko večino zbora, je Hitler stopil v pogajanja s katoliškim centrom. Pruski deželni zbor je na podlagi izida nedeljskih volitev v rokah nar. socialistov in govori se o imenovanju kancelerja Hitlerja za državnega komisarja v Prusiji.

Prvi zunanje-politični „uspehi“ Hitlerjeve diktature. Pripravlja se velika protinemška zveza med Francijo, Poljsko in Rusijo. Rusko javno mnenje se začne obračati od Nemčije. Pregarjanje komunistov v Nemčiji, ostri napadi nacionalističnih listov na sovjetski režim, govori hitlerjevskih agitatorjev, ki so označili Ruse kot „asiatisches Herdenvolk“, vse to je delovalo na sovjetske voditelje kot mrzel curek. Nemški listi že začenejajo svariti, naj se Nemčija ne oddalji preveč od Rusije. „ker se gre za prijateljstvo naroda, ki je mednarodno-politično za nemški obstanek potreben“. Francija je Hitlerjev nastop uspešno izrabila in vedno bolj išče stikov z Rusijo.

Bethlen govoril v Berlinu. Bethlen, eden najvplivnejših ogrskih politikov, je imel v Berlinu predavanje, na katerem je orisal žalostni položaj Ogrske. Interesi Madžarske ne dopuščajo — je dejal — da bi se dovolilo združenje severnih in južnih Slovanov. To je tudi največja skrb Italije, ker Slovani ogrožajo na Jadranskem morju italijansko premoč. Ker interesi Italije niso v nasprotju z interesi Nemčije, je zato Nemčiji potrebna madžarska solidarnost. Madžari so zaradi svojega ugodnega položaja sredi vzhodne Evrope vedno v stanju, da preprečijo vsako gospodarsko zvezo, naperjeno proti njej.

Puč na Grškem. Prvo nedeljo v marcu so se vršile volitve v Grčiji. Republikanski blok predsednika Venizelosa je bil poražen, nakar je vodja zmagovite monarhistične stranke Caldaris proglasil diktaturo, ki pa je trajala

le par ur. Medtem je general Plastiras s pomočjo vojaških krogov pripravil protiudar, prepovedal vsa zborovanja in javne manifestacije. A tudi njegova diktatura je propadla, ker se je večina atenskih in podeželskih četnikov izjavila proti njemu. General Kondilis je s silo izzval njegov odstop in prisilil predsednika grške republike, da je izročil vlado voditelju monarhistov Caldarisu, ki je sedaj gospodar položaja. Caldaris se opira predvsem na kmečko ljudstvo in se izjavlja za parlamentarno vlado, kateri naj načeljuje kralj ali predsednik. S tem je propadla dolgotrajna diktatura zagrizenega republikanca Venizelosa, ki je sprayila državo na rob propada.

Pismo.

G. urednik! Ako se Vam zdi primerno, objavite te vrstice, ki jih ne pišem v zagovor marveč v pojasnilo glede stališča „Kmečke zveze“ v zadevi bolniške blagajne. Ljudem iz nasprotnega tabora, ki nas napadajo zaradi mojega govora na seji kmetijske zbornice, odgovorjam, da nimajo nobene pravice od nas zahtevati računa, ker nas niso volili. Naj rajši primejo tiste, ki na shodih hujskajo k odjavi poslov; potem, ko smo jih opozorili na posledice (rubežen, vknjižbe), pa se izvijajo in ne upajo z barvo na dan. Landbund je sodeloval pri postavi, imel je v rokah vodstvo, bil pravočasno opozorjen, da je kmet „na zarah“ in ne bo mogel plačevati prispevkov za bolniško blagajno, pa vendar ni storil svoje dolžnosti. Kmečka zveza ni imela nobenega vpliva pri bolniški blagajni, v dež. zboru in pri raznih sejah sva g. posl. Starc in svojčas jaz jasno obrazložila težak kmetov položaj, pa niso poslušali. Zdaj pa valijo v dobrolskem in velikovškem okraju krivdo na nas, češ mi smo krivi; in naši ljudje nasedajo in se pustijo begati. Čudno, da ne uvidijo neodkritosrčnosti Landbunda in mu ne povedo, kar mu gre. Brez pomena in zlobno je ljudem prigovarjati, naj odjavijo svoje posle, dokler državni zbor ni spremenil in noveliral postave. Četudi si odjavil posle, plačati vendar moraš, drugače boš zarubljen in se ti vknjiži.

Nevarno in obenem smešno je posle odjaviti iz bolniške blagajne, jih pa zavarovati za nezgode in starostno rento, ko je vendar dokazano in izračunano, da bi morali biti v tem slučaju prispevki za nezgodno in starostno zav. zvišani. Večje obremenitve pa kmetom vendar ne bomo naprtili! Tega ljudem ne povedo, ker se bojijo razburjenja in ker bi prav vsi kmetje in posli rekli: za nezgode in starost pa vendar hočemo biti zavarovani. Vladnemu komisarju g. Burdi sem upravičeno izrekel zaupnico in sicer zato, ker je neprikrito in neustrašeno razkril škandalozni nered, ki je vladal v blagajni. Mož ima gotovo dobro voljo in tudi zmožnost, da izvede gospodarskemu položaju primerno reformo. Zmotnja je, da nam bo boljši, če se izjalovi komisarjev načrt sanacije!

Kolikor je znano, je stvar izven v par občinah v redu. Pri nas je glede iztirjavanja zastalnih dolgov sicer zelo hudo, a vendar ne tako hudo kot v nemških krajih, kjer dolgujejo nekateri veleposestniki blagajni težke milijone, ker se jim je gledalo prej skozi prste. Povdarjam, da je rešitev socialnega zavoda odvisna predvsem od teh in ne od nas! Ljudem, ki so dobre volje, sem kot mandatar Kmečke zveze napisal te vrste. Premislite jih! Ko sem stopil l. 1921 na politično areno, sem si rekel: katoliški slovenski duhovnik sem! Vse svoje skromne moči hočem žrtvovati za svoje slovensko koroško ljudstvo. Hoditi pa hočem ravno pot resnice in poštenosti. Svoje ljudstva nočem varati in zapeljevati: Führen, aber nicht verführen! Ako mi je božja previdnost določila grob v dragi koroški slovenski zemlji, naj na njega nihče ne vrže kamna z očitkom: ta je svoje ljudi varal in zapeljeval.

Župnik V. Poljanec.

Op. ured. Z veseljem priobčamo te vrstice zbor. svetnika č. Poljanca. Uverjeni smo, da bodo našle pritrnilo vsega našega slovenskega ljudstva na Koroškem. S tem pritrnilom hočejo volilci „Kmečke zveze“ odgovarjati na zlobne klevete Landbunda, ki skuša z napadi na naše zastopnike razdvojiti naše narodne vrste.

DOMAČE NOVICE

Vsem Jožetom in Jožicam želi vse najboljše k imendanu uredništvo „Koroškega Slovenca“.

Pismo iz Kanade. Rožanski kmečki sin, ki biva sedaj v Kanadi, je pisal svoji materi: Tudi tukaj v Kanadi se časi vedno bolj slabšajo, zaslužek se manjša. Največ ljudi je brez dela. Veliko delavcev pošiljajo na farme, da delajo zastonj in jih k delu prisilijo. Država plača farmerjem mesečnih 5 dolarjev za enega delavca samo, da spravi brezposelne iz mesta. V gozdovih imajo velike delavske kompanije, da delajo za jed, zastražene so od policije, ker se pogostokrat marsikateri priganjač ponesreči. Mama, pogostokrat ste pravili, če se vam je zdela katera stvar neverjetna: To je ravno tako kakor 100 krav za eden groš. Uresničilo se je že, da je bila prodana ena krava za groš. Nekemu farmerju so na dražbi prodali posestvo, ker ni mogel plačati dolga. Za eno kravo je dobil en šiling, za konja 1 šiling in pol, za traktor 7 šil. Za celo farmo okoli 300 johov sveta, je sprejel 200 šil. V Kanadi bi ne bilo treba biti slabih časov. Kanada je 19 krat večja od Nemčije ter ima vse, kar potrebuje. Že zdaj ležijo na prostem polju prvovrstne pšenice 1000 do 2000 birnov, ker se ne splača, da bi je posestnik peljal na kolodvor. Tudi žage stojijo, ki so prej zrezale po tisoče hlodov na dan. Kanada ima samo 10 milijonov ljudi in od teh jih je en milijon brezposelnih. Jaz imam še delo, a moram biti zelo marljiv. Tukaj je tudi več Korošcev iz zvrhnega Roža in s temi smo najboljši prijatelji... Canada, dne 8. febr. 1933.

Borovlje. (Obč. seja 24. p. m.) Pred dnevnim redom je vložil komunist Kollich več nujnih predlogov, med drugim tudi, naj se črta plača županu in naj se ga odškoduje po 80 grošev na uro, zvišajo naj se doklade za bogate in veleposestnike ter zmanjšajo za revne, dežela naj zviša prispevke občinam i. t. d. Župan je pojasnil, da so vsi njegovi predlogi več ali manj izven občinske kompetence, nakar se jim odreče nujnost. — V daljšem govoru pojasni nato župan razgovor z drž. tajnikom Fey-em ter ugotovi, da so vesti, katere so prinesli nekateri ljubljanski listi, neresnične. Drž. tajnik se je zanimal za varnostne razmere na meji. Slovencev se razgovor ni dotaknil. — Dva nar. soc. odbornika sta odložila mandat, k današnji seji sta bila poklicana namestnika g. Meglič in Frakl. — V daljši debati se razpravlja o letošnjem proračunu. Vseh izdatkov je predvidenih 138.100 S, dohodkov 94.250 S, primanklaj 43.000 S naj se krije z 300% dokladami. V debato posežejo govorniki vseh strank. Zastopnik Slovencev naglasi predvsem želje kmetijstva: Cene kmetijskih pridelkov so padle, posebno pri lesu in živini, zaslužek je znižan, doklade pa ostajajo neizpremenjene. Morda bi se dalo izvesti, da se nastavi zemljiško doklado nižje od hišne. Župan pojasni, da bi se to dalo izvesti, a v tem slučaju bi imeli grofovski veleposestvi, ki imata največ zemljišča, tudi največ ugodnosti. Schoenlieb meni, da je sicer lepo, da se slovenski odborniki zavzemajo za kmeta, vendar glasujejo vedno z veleposestniki in Landbundom. G. Vertič odločno zavrača trditve in naglašja, da v vrstah Slovenske stranke ni nikakih Herrenbavrov marveč samo kmetje-delavci. Žalibog pa je vedno tako, da so si v nastopu proti slovenskemu kmetu vse nemške stranke edine. — Večina se nato izreče za 300% doklade. — Pasji davek se določi kot lani, istotako prispevki za vodovod. — Sprejme se več oseb v občino, nekatere se odkloni. — G. Mrak Andreju in Wider Frideriku se dovoli občinska pristojnost, da zamoreta optirati. Prošnja Lapeiner se odkloni. — V pretres pride še zadeva ograje pri grobu Oblasserja na pokopališču v Kapli. Ker je pokopališče last cerkve v Kapli, se zadevo zavrne. — Reši se več točk ubožnega odseka. — Med raznoterostni poroča načelnik krajn. šolskega sveta iz Podljubelja, da namerava dež. šolska oblast razpustiti podljubeljsko šolo. V svrhe štednje se misli opustiti v deželi nad 100 šol in med njimi tudi imenovano. Krajni šolski svet je proti temu protestiral in predlagal, naj se šolo spremeni v toliko, da ostane v Podljubelju vsaj

Kanclerjeve besede!

Dr. Dollfuss je nedavno govoril na zborovanju nemškega „Christlicher Bauernbund“ v Beljaku besede v zagovor dosedanega vladnega delovanja. Svoj govor je zaključil takole: **Dragi katoliški koroški kmetje! Bodite uverjeni, da s samo gospodarsko politiko, samo z visokimi živinskimi in lesnimi cenami sebe in svojega ljudstva ne bomo osrečili. Glavne narodne vrednote so v svojevrstnosti pristne in nepokvarjene narodnosti, glavna opora je v veri našega ljudstva. Vsa gospodarska politika sedanje dobe je materialistično-mehanistična in zato nikakor ne bo mogla ustvariti trajnih boljših časov. Skozi stoletja naše ljudstvo ni znalo ne brati in ne pisati in vendar je postalo in ostalo zavedno, ker se je zavedalo svojih višjih ciljev. Ti temelji krščanske narodnosti in katoliška kultura v kmečkih domovih vam naj ostanejo sveti! — Morda ga ni lepšega priznanja tudi našemu stoletnemu narodnemu boju kot je v teh kanclerjevih besedah. Hvaležni smo mu zanje tudi mi!**

1. razred. Govornik omenja, da se je na seji krajnega šolskega sveta izrekla želja, naj bi v slučaju, če pride v Podlublje nova učna moč, taista bila zmožna slovenščine, ker je šola dvojezična. Kakšno stališče bo zavzela šolska deželna oblast, še ni jasno. — Nato župan zaključi sejo.

Bela. (Obč. seja.) Na pust je bila sklicana seja naše občine, da reši nekatere nujne zadeve. Kot prva točka se je obravnavala vloga komunistične stranke za podporo brezposelnim in revnim, za katere skrbeti je dolžnost občine. Komunisti so zahtevali prav izdatno podporo v denarju, hrani, krmi, kurjavi, obleki i. t. d. Na vprašanje, kje naj se vzamejo sredstva, je bil enostaven odgovor: zvišajo naj se doklade sorazmerno, čim več ima eden premoženja, temveč naj plača in če bi moral plačevati do 1000% doklade. Izmozgani in izčrpani kmečki stan, ki plačuje itak največ doklad v obč. blagajno, naj bi plačeval še več! Na ugovor, da naša občina ne skrbi za podpore potrebnim, naj govorijo številke iz minulega leta: na različnih podporah je bilo izplačanih S 19.533.16. Ako še vštujemo različne podpore, ki jih kmetško ljudstvo deli brezposelnim potnikom in beračem, katerih danes ni malo, si moremo misliti, koliko žrtvuje ljudstvo za reveže. Saj obupuje pod težo težkih dni tudi plačujoči kmečki stan in nikakor ne premore še hujših in težjih bremen v obliki zvišanih obč. doklad. — Dalje je prišlo na vrsto še mnogo drugih prošelj za podpore, ki so se po možnosti ugodno rešile.

Dobrla ves. Na pustno nedeljo smo pri ponovni volitvi župana dobili novega obč. predstojnika v osebi g. inž. Valentina Leitgeba ml. Dosedanji župan g. Jožef Autz je odstopil vsled kompromisa med Landbundom in „Wirtschaftspartei“ na željo osrednjega vodstva Landbunda v Celovcu. V vodstvu občine se je pokazal kot vesten in spreten gospodar. Njegova zasluga je, da se je dvignila šola v Kazazah za eno nadstropje, kar je bilo nujno potrebno. Njegov odstop ljudstvo brez razlike politične pripadnosti obžaluje.

Obirsko. (Gospodarski shod.) Že dolgo obetani gospodarski shod se je končno vršil. Velika udeležba je pokazala zanimanje zanj. G. Gril nam je pojasnil nekatere stvari, ki so posebno važne za naše kraje. Izrazil je upanje, da se bo izvoz lesa izboljšal in tako zvišal naš edini dohodek. Obenem je izjavil željo, naj bi posestniki skupno prodajali les, si tako olajšali prodajo in zagotovili boljšo ceno. Goveja živina ima slabo ceno in zaenkrat ni upanja, da se bo izboljšala, zato naj bi se gojilo predvsem prašičerejo, ki prinaša vsaj nekaj dohodkov. Nov vir dohodkov za naše kraje bi bilo umno sadjarstvo, ki mnogim posestnikom-sadjarjem prinaša lepe denarce. Naša naloga je, da se ravnamo po teh nasvetih. Govornik nam je dal podatke tudi o zavoženi bolniški blagajni, ki jo bo mogoče ozdraviti le z najtežjo operacijo. Za to operacijo je bilo treba poklicati posebnega specialista iz Avstrijske. G. Gril je nadalje še razložil zadevo privatnega pota skozi Berbučeve peči, ki je v skrajno slabem stanju. Pri tem potu se je svoječasno napravilo veliko napako. Pred par leti bi tvrdka Münz iz Gradca zgradila celo pot iz Železne Kaplje do Kort brezplačno, ako bi se ji bil zagotovil nakup 60.000 m³ lesa. Gotovi krogi pa so znali to preprečiti in so potegnili tisti „drat“ iz Kort v Belo, ki ne prinaša ne posestnikom in ne občini nikake koristi. Zdaj pa naj plačuje v tem težkem času prebivalstvo za to nesrečno pot težke šilinge. — Drugi govornik, ki ga je poslala kmetijska zbornica, je razkazoval lepo sadje v podobah in resničnih jabolkih. Razkazoval je pri nas priljubljene vrste sadja, ki so obenem najbolj plodotodne. Predavanje je bilo zanimivo, ker je govoril praktičen sadjar. Obema govornikoma smo hvaležni za pouk in nasvete, katerih smo si tako želeli.

Bistrica na Zili. (Razno iz pusta.) Tri poroke smo šteli v letošnjem pustu. Mladi Petrov gospodar si je izvolil za svojo življenjsko družico Abujevo Pavlo, Namirjev Hanzelj se je poročil z Gruntarjevo Francko in jo odpeljal „cov“ v Podkloster. Prodnikov Miha pa se je poročil z Gomanovo Lizko. Živeli nasledniki! Na pustno nedeljo smo uprizarili igro „Ne v loterijo“, ki je dosegla vsestranski uspeh, h kateremu so pripomogli tudi tambu-

Persil ist

*Soj Soj Soj, noob no zim dolojgan gubt,
Sivim ist no oinč bni ollen so*

grenzenlos beliebt

raši. V pustu je prišla na svoj račun tudi plesaželna mladina in kar je najlepše: točno ob 10. uri na pustni večer je že zaključila veseli čas. Sedaj pa vlada pri nas pravo postno razpoloženje in tudi notranje se pripravljamo na veselo Vstajenje.

Sinča ves. (Smrt.) Malo zakasnelo, vendar potrebno in nujno, da se omeni. Pred par tedni smo pokopali pd. Trinknovega Miheja ob ogromni udeležbi ljudstva. Bil je globokoveren katoliški in naroden mož. Postrežljiv, prijazen, delaven in poštenjak skoz in skoz, da je malo takih. Ako bi bili na svetu vsi ljudje vsaj približno enaki njemu, bi svet ne rabil sodnikov, ne advokatov, ne žandarjev in ne policajev. Bodi vrlemu možu lahka zemlja domača!

Loga vas. V torek, dne 7. marca smo pokopali ob obilni udeležbi ljudstva g.o. Ano Košir, pd. staro Kovačinjo. Rajna je dosegla starost 77 let. Pred tremi leti je obhajala s svojim še danes živečim možem zlato poroko, tedaj ju je zvezal njun sin č. župnik Kristo Košir iz Žihpolj. Ob odprtem grobu je orisal njeno trudapolno življenje domači g. župnik Bayer, pevski zbor ji je zapel poslovilno pesem, nakar se je č. Košir v imenu drage matere zahvalil svojim sobratom in številnemu ljudstvu za zadnje spremstvo. — V četrtek, dne 9. marca je umrla stara Ravharca, stara 79 let. Do zadnjega je bila delavna in marljiva. — Dne 7. marca se je utopila v jezeru soproga hišnika hotela Auenhof. Pokopali so jo v Škofiče. Nenaravna smrt je sumljiva, moža so odpeljali v preiskovalni zapor. Naši rajni naj počivajo v miru!

Drobiž: Prevzv. škof. Dr. Adam Hefter je pred tednom težko zbolel. Polagoma se mu zdravje zopet vrača. — Koroška dež. vlada je izdala odredbo, da se bodo odslej izdajale obmejne propustnice le obmejnemu prebivalstvu. — Rajhovski voditelj koroških nar. socialistov je v nekem govoru zadnjega tedna izredno ostro napadel avstrijsko vlado. Pričakujejo, da bo vlada kaznovala zlorabo gostoljubnosti z izgonom. — Jože Zorko, posestnik v Porečah, je po nesreči prišel na cesti proti Celovcu pod avto in zadobil težke poškodbe. — Na Djekšah je umrla Marija Klemen, gospodinja Prišove kmetije v Hudi jami. — Jože Poganitsch iz Podgrada pri Medgorjah je bil zaradi uboja obsojen na 2 meseca težke ječe pogojno. — Posestnik Gabriel Krainer iz Kazaz pri Bilčovsu je bil pred celovškim sodiščem oproščen krivde, da je povzročil smrtni padeč Jakoba Straussa z voza.

NAŠA PROSVETA

2. voditeljski tečaj S.K.S. Z. za Koroško. Vršil se letos hkrati za vse naše doline in sicer v prostorih prosvetne pisarne, Vetrinjsko obmestje 26/1. Termin tečaja: **27. in 28. marc.** Spored predavanj: 1. Mladinsko gibanje v Evropi, 2. Borba mladine za nov svetovni nazor, 3. Kaj hoče slovenska koroška mladina, 4. Zunanje oblike mladinskega gibanja, 5. Naloga fantov voditeljev, 6. Naša kmetija, 7. Naša vas, 8. Zadrugištvo — novi gospodarski nazor. — Udeležba je obvezna za društ. predsednike, ev. tajnike in za udeležence lanskih

voditeljskih tečajev. Hrana in prenočišče skupna, stroški pavšalno 4 S na osebo. Začetek v ponedeljek ob 1/29. uri zjutraj.

Bilčovs (Naše društvo) ima svoj letni občni zbor dne 25. t. m. ob 3. uri pop. pri Miklavžu. Pokazati hočemo, da se tudi mi gibljemo in da je tudi med nami dovolj mladih pionirjev, ki bodo kovali verigo, ki nas veže do naših prednikov v tisočletje nazaj. Za velikonočne praznike pripravljamo igro „Vrnitev“ in nato pa bo sledil nastop našega vrlega pevskega zbora.

Železna Kapla. (Razstava in zaključna prireditve.) Kapelške tečajnice so s prvo nedeljo v marcu zaključile svoj šesttedenski gospodinjski tečaj. Pod vodstvom vrle voditeljice g.čne Hartmann-ove so se v tem času poglabile v strokovni in srčni izobrazbi in odslej bo s podvojenim veseljem vršilo svoje težko gospodinjstvo delo ducat novih, mladih gospodinj. Razstava in zaključna prireditve sta pričali o tem, koliko je bilo v dekletih-tečajnicah dobre volje in pripravljenosti za tovrstni pouk. Priredile so okusno, skromno razstavo, da dokažejo, kaj zmore pridna roka slovenske žene-umetnice. Razstava je našla vsestransko priznanje, njen uspeh je postal očiten, ko so bili prodani zadnji predmeti. Popoldne pa so povabile k zaključni prireditvi k Domniku. Kljub bolj deževnemu vremenu se je zbralo v lepi, široki dvorani nad 250 poslušalcev, med njimi največ gospodarjev in gospodinj iz okolice. Pa tudi trg je bil proti pričakovanju dobro zastopan. Otvorili so po predsednikovem pozdravu mladi pevci s pesmijo „Njav čriez jizaro“ in „Triglav, moj dom“. Videlo se jim je, s kako ljubeznijo se oklepajo lepe slovenske melodije, in ta ljubezen jim je porok, da bodo še pri marsikakem večjem nastopu častno zastopali svojo ozko dolino. Dekliški zbor si je izbral šopek svojih pesmi in hvaležna ga je sprejela dvorana. Človek bi ne verjel, koliko je lepote v dekliškem zboru in kar čudimo se, da dekleta ne silijo h kakemu večjemu pevskega nastopu kje sredi Podjune in da ne začnejo resno tekmovali z fantovskimi zbori. Po petju je pozdravil zbrano občinstvo zvezni zastopnik in v kratkih besedah omenil vrline slovenske matere-gospodinj. Bo resnica, da je največ duše v materi-gospodinj in da se nam bo treba še bolj okleniti svojih mater. Sledila je igra „Vrnitev“, prvič podana na koroškem odru. Po štirinajstih letih se vrača gospodar in mož iz ruskega ujetništva in najde ženo poročeno in na domu novega gospodarja. Gleda, kako raste družina in novi njen dom v skrbi in delavnosti novega gospodarja. Po težki notranji borbi se odpove pravici in odhaja nazaj v tujino v strahu in pohlepu sproži novi gospodar na došlega tujca snežni plaz in oba najmeta v njem svojo smrt. Igralci so žalostno svetovne vojne dobro podali, brezhibno sta igrala Peter in Janko, izboren je bil Anže, posrečeni tudi drugi. K uspehu je pripomogla nova odrska scenerija, ki je prav posrečena. In da je bilo tudi nekaj smeha, je poskrbel prizor „Kadar mož kuha“, ki je dokazal, da fantom ne manjka komične žilice. Tako je prireditve vsestransko uspela in lepo zaključila gospodinjski tečaj. Vsem sodelujočim častitamo!

Št. Rupert pri Velikovcu. (Gostovanje šentpeterskega društva.) Drugo nedeljo v fe-

bruarju so nas prijetno iznenadili člani šentpeterskega izobr. društva z veseloigro „Čevljar — baron“, katero so uprizorili na odru Narodne šole. Mladi, nadebudni igralci so to pot prvič nastopili na odru — prvič na severni strani Drave! Dvorana je bila polna radovednega in hvaležnega občinstva. Priznati moramo, da so izvrstno nastopili in izvedli svoje vloge prav mojstersko od mladega, živega barona, ki nas je naravnost presenetil, pa do zadnjega igralca. Med dejanji je zadonela pesem šentpeterskega fantovskega zbora in ljudstvo se kljub nastajajoči temi ni moglo ločiti od lepe naše melodije. Vračali smo se domov razigrani in zadovoljni s srčno željo, da bi nas vrli mladi šentpeterski člani-društveniki prav kmalu zopet razveselili s podobno prireditvijo. Naj so uverjeni, da se bomo tudi prihodnjic radevolje odzvali njihovemu vabilu. Za že nudeni užitek lepe prireditve pa vam bodi izrečena iskrena zahvala! Bog vas živi!

GOSPODARSKI VESTNIK

Delo čaka!

Pravijo, da stori zima človeka bolnega. In menda bo res tudi za nas, ker smo se le preveč navadili več ali manj neplodnemu „politi-ziranju“ in poglabljanju v težke današnje razmere. V očigled žalostnemu položaju bi človek res kmalu izgubil veselje do kmetovanja. Pa kljubtemu hočemo še zanaprej ohraniti zvestobo svoji zemlji, katera edina nam še zanaprej obljubuje zvestobo, trdnjšo od bank, trgovin in tovarn.

Kaj je sedaj najnujnejše na kmetiji? Dela toliko, da bi človek skoroda izgubil pregled in — glavo. Na polju in v hlevu in na vrtu bo treba skrbne gospodarjeve in gospodinje roke.

Na polju: Treba bo imeti vse pripravljeno za pomladno setev. Pregledati moramo pluge, stroje, brane, motike in lopate ter ostalo orodje. Njive imamo že določene za posamezne kulture. Treba bo semena za oves, ječmen, deteljo, trave, stročnike, krompir in druge rastline. Seme je treba prečistiti, kajti za setev seme nikdar ni predobro. Kdor se je nametil gnojiti z umetnim gnojem, si ga mora pravočasno preskrbeti za ozimno in jarino. Ozimno je treba pregledati, da ni preveč trpele vsled zime. Pšenico je treba prebrnati in če jo je mraz privzdignil, z valjarjem potlačiti. Dokler je zemlja mokra, ne opravljaj dela na njej, da je ne pokvariš. Pripraviti se moramo tudi za brananje in gnojenje travnikov.

V hlevu: Po hlevih in svinjakih je v tem času polno mladih živali, telet in prešičkov. Je pa tukaj tudi doba plemenitve. Določimo in odbiramo živali za plemensko rejo, da bo hlev donosen. Hlev napolnimo z dobrimi plemenskimi živalmi: najboljše živali izberimo za lastno izpodrejo, šele ostalo prodajmo ali ohranimo za pitanje. Plemenske živali pripuščajmo le k priznani dobri plemenjakom. Kdor tega ne upošteva, škoduje svoji reji in svojemu žepu. Prav zato, ker so cene nizke, moraš polagati največjo važnost na prvovrsten plemenski material. Polagajmo skrb na pravilno vzrejo in krmljenje telet in prešičkov. Še doječo svinjo krmimo dobro in pomislimo, da mora doječa svinja z desetimi prašički doprinesiti približno isto kakor krava, ki molze okrog 18 litrov mleka na dan. Prašički naj imajo v hlevu nekaj sveže, čiste zemlje, lesnega oglja in peska, da poljubno rijejo po teh snoveh in iščejo potrebne soli.

Na vrtu: Orbezuj sadno drevje, izčisti pre-goste veje, zamaži rane s cepilno smolo. Snaži mah in lišaje z jekleno ščetko ali strguljo. Nadaljuj s škropljenjem sadnih dreves z 10% karbolinejem ali arborinom. Za cepljenje poskrbi pravočasno cepiče od zdravih in dobro rodecih dreves, ki so že nekoliko starejša. Ne zabimo na okopavanje in gnojenje sadnega drevja!

Tudi gospodinjo čakajo nove skrbi. Treba bo urediti na zeljiščnem vrtu toplih gred. Vanje posejemo zgodnjo solato, redkvice, kolerabe, ohrovt in drugo občutljivo zelenjad in cvetlice. Grede moramo zalivati. Pripraviti

bo treba drva za domačo kurjavo za vse poletje, ker bo pozneje itak dovolj drugega dela.

Novo delo, nove skrbi in z njimi novo življenje in nove misli!

Poklici v Jugoslaviji. Jugoslavija je pretežno kmetiška država. To dokazuje tudi statistični letopis za leto 1929, ki izkazuje sledečo razporeditev poklicev jugoslovanskega prebivalstva: V kmetijstvu je zaposlenih 78.9% prebivalcev, industrija in obrt 9.9%, trgovina, kredit in promet 4.3%, javne službe, vojska, svobodni poklici 3.8%, ostali brez poklica 3.1%. Leta 1929 je bilo v Jugoslaviji samostojnih kmetovalcev 1,342.538 moških in 216,770 ženskih. Številke dokazujejo, da je jugoslovansko kmetijstvo upoštevanja vreden gospodarski faktor in da tvori glavno moralno silo trinajstmilijonskega jugoslovanskega naroda.

Jugoslovanska zunanja trgovina. Statistični pregled jugoslovanske zunanje trgovine lanskega leta kaže, da je Jugoslavija največ uvažala iz Nemčije, Češke, Avstrije in Italije, ter izvažala največ v Italijo, Avstrijo, Češko, Nemčijo in Grčijo. Uvoz iz Italije, Francije in Anglije polagoma narašča, izvoz pa se razvija najbolj v Avstrijo.

Nova ureditev kmetijskega kredita in zadružništva v Jugoslaviji. Kmetijski minister je izdal novo uredbo glede kmetijskega zadružništva: Namesto šest dosedanjih oblastnih zadrug za kmetijske kredite, se ustanovi pet banovinskih zadrug, katerih področje se razteza na eno ali več banovin. Dosedaj obstoja v državi 1393 krajevnih zadrug, ki bodo sedaj združena v pet banovinskih zadrug in te v zvezo zadrug za kmetijski kredit.

Celovski trg minulega tedna: Pšenica 32—33, rž 22—24, ječmen 17—20, oves 15—16, ajda 21—23, koroza 15—19, grah 80—1.00, leča in rudeči fižol 36—48, krompir 14—16, sladko seno 10—12, kisló 7, slama 8, zelje 50—60, repa 20—30, goveja mast 5.00—6.00, sirovo maslo 3.60—5.20, prekajena slanina 4.00, svinjska mast 2.60—3.00, smetana 2.40—4.00, mleko 36—40, skuta 1.20, jajca 10—12, kokoši 3.00—5.00, 30 cm trda drva 5.00—6.00, mehka 4.00—4.50.

Borza 9. marca: Dolar 6.80, marka 1.66, lira 35, dinar 8.44, češke krone 20.65, švicarski franki 136.25.

RAZNE VESTI

Orjaške električne lokomotive v Evropi. Na znameniti gorski železnici čez prelaz Št. Gottharda so dali letos v obrat nove električne lokomotive, ki so največje v Evropi. Gotthardska železnica je posebno znamenita po svoji drzni izpeljavi, zavojih in predorih ter po svojem zelo ostrem vzponu (Steigung). Proga je bila že pred delj časom elektrificirana. Ker je promet vedno naraščal, se je uprava odločila upostaviti v promet nove velikanske enotne lokomotive, ki napravijo s 750 tonskim tovorom tudi na največjem vzponu do 50 km na uro. Največja brzina teh orjaških lokomotiv je 100 km na uro. Vsekakor so te lokomotive za 100 podjunskih fikejev.

Nekdanje hude zime. Letošnja zima gre že proti kraju, mila in lahka je bila. Pa smo kar pozabili, kako nas je zeblo leta 1928/29, ko smo imeli nekaj dni pravi sibirski mraz. Zelo hudo zimo so imeli naši predniki leta 1607/08. Ta strašna zima je dosegla svoj višek v januarju in februarju. Vse evropske reke in jezera so zamrzile skoro do dna. Španija in Italija celo sta bili pokriti z debelim ledom in snegom. Po baltiskem morju in bodenskem jezeru so vozili z vozovi. Mraz je bil tak, da je zmrzovalo vino v sodih. Če je človek brizgnil vodo v zrak, so padale nazaj ledene kroglice, molženo mleko se je izpred vimena spreminjalo v led. Zelo huda je bila tudi zima leta 1657/58. Tedanji strupeni mraz je določil izid vojne med Švedsko in Dansko. Preliv med obema državama je zamrznil, tako da so Švedi lahko potegnili tudi svoje težke topove na drugo stran. Leta 1794/95 je francoska kavalarija napadala na morju holandsko vojno brodovje, ki je zamrznilo v ledu.

Jabolčna drevesca po S 2'30 komad ima na oddaj inž. agr. MARKO POLZER, Spodnje Vinare, pošta St. Veit im Jauntale.

VABILO.

Posojilnica v Kotmari vasi, registrirana zadruga z neomejeno zavezo, ima svoj

26. LETNI OBČNI ZBOR

na „Marijin praznik“ dne 25. marca 1933 ob 10. uri v sobi župnišča.

Dnevni red:

1. Poročilo načelnika o delovanju posojilnice za l. 1932
2. Odobrenje letnega računa za leto 1932
3. Razprava o čistem dobičku.
4. Slučajnosti.

Vse člane vabi

načelstvo.

45

Lepa nova hišica, 10 minut od Velikovca, se ugodno proda. Več se izve pri Jožef Esterl, p. d. Lekš v Ramočih rasi, pošta Obertrixen.

Vabilo

Izobraževalno in pevsko društvo „Zvezda“ v Hodišah priredi v nedeljo, dne 19. marca 1933 v Domu sv. Jožefa igro

Dom

Začetek ob 2. uri popoldne
Sodelujeta moški in mešani pevski zbor
Vse prijatelje poštene zabave vabi
„Zvezda“

Hranilnica in posojilnica na Kostanjah vabi na svoj

redni letni občni zbor

ki se vrši dne 26. t. m. 1933 ob 1/23. uri pop. v uradnem prostoru.

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo načelstva in nadzorstva.
3. Odobrenje računskega zaključka za l. 1932.
4. Uporaba čistega dobička.
5. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi

načelstvo.

Pridi v nedeljo, 26. marca v Šmihel!

Požarna bramba igra v Šercerjevi dvorani vsebinsko bogato igro

„Dekle z biseri“

Nekaj novega so žive sence na platnu, ki ob spremljevanju godbe na pihala mnogo doprine-sejo k globljemu razumevanju igre.

Začetek ob treh popoldne

Vabi načelstvo.

49

Cement, zidno opeko, strešno lepenko, štuk, trstje **Traverze,** žico, žrebce, firnež, barve, karbolinej **Heraklitih,** okove, in druge potrebščine za zidanje, **Durlih-**cevi, strojno in mot. olje, elektr. žarnice, **Bencin,** dom. cvim, birenseke žaklje, semena **Karbid.** — specerijsko blago za Veliko noč dobavlja trgovina **Mory v Sinči vasi**

50